

Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencilerinin Eğitim Sürecine Dair Deneyimleri*

Educational Experiences of Educational Administration Master Students

Hüseyin Serin**

Hatice Ergin-Kocatürk***

To cite this article/ Atıf için:

Serin, H. ve Ergin-Kocatürk, H. (2019). Eğitim yönetimi yüksek lisans öğrencilerinin eğitim sürecine dair deneyimleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 495-513. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.2m

Öz. Eğitim Yönetimi lisansüstü programları devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrencilerin sıklıkla başvurdukları programlar arasındadır. Genellikle Eğitim Fakültelerinden mezunlarının yöneldiği programların amaçlarından biri de ihtiyaç duyulan nitelikte eğitim yöneticisi yetiştirmektir. Kamu okullarında yönetici atanmak için Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarından mezun olmanın katkısı oldukça az olması lisansüstü eğitim almak üzere Eğitim Yönetimi alanına yönelen öğrencilerin amaçları, beklentileri ve kazanımları konusunda merak uyandırmaktadır. Bu çalışmanın amacı devlet ve vakıf üniversitelerinde Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarına devam eden öğrencilerin neden bu alana yöneldikleri ve programdan neler kazandığını irdeleyerek Eğitim Yönetimi alanı ve programları için genel bir değerlendirme yapmak ve çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Fenomenolojik yaklaşım ile tasarlanan bu çalışmaya 21 öğrenci katılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Genellikle kişisel ve mesleki gelişim amacıyla lisansüstü eğitime başladıklarını belirten katılımcılar çeşitli yönlerden kendilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Devlet ve vakıf üniversitelerinden katılımcılar arasında çeşitli farklar gözlenmiştir. Bu farkların en belirginini alana yönelme amacıdır. Çalışmanın bulguları, eğitim yöneticilerinin eğitiminde ve atanmasında gerekli dönüşümleri vurgular niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, lisansüstü eğitim, devlet üniversitesi, vakıf üniversitesi

Abstract. Educational Administration graduate programs are among the programs that students frequently apply at state and foundation universities. The main purpose of the programs, which are generally preferred by undergraduates of the Faculties of Education, is to train the required education administrators. Being a graduate of Educational Administration programs have little contribution to be appointed as an educational administrator at state schools. This situation arouses interest in the aims, expectations and achievements of the students who direct to the field of Education Administration in order to receive graduate education. The aim of this study is to make a general evaluation and make a variety of suggestions for the field of Educational Administration and its programs by examining aims and gains of graduate students attending the Educational Administration graduate programs at the state and foundation universities. The study was designed with a phenomenological approach and included 21 students, 12 from state universities and 9 from foundation universities. The data collected by the semi-structured interview form were analyzed by content analysis. Generally, participants stated that they started graduate education for personal and professional purposes. Various differences were observed among the participants from state and foundation universities. The most obvious one among those differences is aims of participants while choosing this field. Findings of the study emphasize necessary formations on training and recruitment of educational administrators.

Keywords: Educational administration, graduate education, state university, foundation university

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 21.12.2018

Düzeltilme Tarihi: 18.03.2019

Kabul Tarihi: 23.03.2019

* Bu çalışmanın bir bölümü 19-21 Ekim 2017 tarihlerinde düzenlenen EYFOR-8 adlı kongrede "Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programlarına İlişkin Görüş ve Deneyimleri Üzerine Fenomenolojik Bir Araştırma" adlı bildiriyle sunulmuştur.

** Sorumlu Yazar / Correspondence: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, e-mail: huseyin.serin@istanbul.edu.tr ORCID: 0000-0003-3002-8787

*** İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, hatice.ergin@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7639-9853

Giriş

Okulların ve okullarda sunulan eğitim ve öğretim hizmetlerinin iyileştirilmesi özellikle nitelikli ve üretken bir toplumun şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Eğitim ve öğretim hizmetlerinin geliştirilmesi, eğitim programlarının ve eğitim sistemlerinin iyileştirilmesine ve bunlara yönelik çalışmalara ve maddi yatırımlara bağlıdır. Böylece, eğitim ve öğretim süreçleri sınıf ve okulu aşarak çok boyutlu bir hal kazanmıştır. Söz konusu süreçlerin yönetiminde eğitim yöneticilerine ya da bir diğer deyişle öğretim liderlerine önemli görevler düştüğünden, eğitim yöneticisi yetiştiren eğitim programlarının geliştirilmesine dair küresel anlamda görüş birliğine ulaşıldığı düşünülebilir.

Eğitim sistemlerinden artan beklentiler, başta okul yöneticileri olmak üzere eğitim sistemleri uygulayıcılarının görev ve sorumluluklarını artırmakta ve yeni yeterlik alanları ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu yeterlikler, liderlik, iletişim, işbirliği gibi temel yöneticilik becerilerini kapsadığı gibi teknoloji okuryazarlığı, uzaktan eğitim, artan okul-aile ilişkilerinin yönetimi gibi becerileri de kapsamaktadır. Türkiye’de Eğitim Yönetimi lisans programlarının kapatılmasının ardından çeşitli koşulları sağlayan öğretmenlerin okul yöneticisi olarak atanması okul yöneticisi için pek çok sorunu beraberinde getirebilmektedir. Atanmalarının ardından çeşitli hizmet içi eğitim programları ile kendilerini geliştiren okul yöneticileri çoğu zaman deneyimlerinden hareketle karar almak zorunda kalmaktadır. Bu durum, herhangi bir alanda üst düzey bilgi ve becerilerin geliştirildiği ve kazandırıldığı ve uzmanlık sağlanan eğitim sürecine işaret etmektedir (Balcı, 2011). Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü alan öğretmen ve okul yöneticilerinin edindikleri bilgi ve becerileri mesleki yaşantılarına uyarlayabildiklerini ve lisansüstü eğitim süreci okul yöneticiliğinin ilk adımı olarak değerlendirilmiştir (Özdem, Bülbül ve Güngör, 2002).

Lisansüstü eğitim ve öğretim faaliyetleri, lisans düzeyinin ardından araştırma ve geliştirme odaklı ve bilgi ve teknoloji üretiminin gerçekleştiği ve bilim insanı yetiştiren eğitim sürecidir (Varış, 1972). Dünyanın hızla değişmesi, gerek eğitim gerek iş alanlarında da değişimleri beraberinde getirmiştir, böylece belirli alanlardaki “uzman ya da ileri düzey bilgi ya da teknoloji” ihtiyacı sürekli olarak artmıştır. Bu durum belirli bir alanda uzmanlık sağlayan lisansüstü eğitimin önemine vurgu yaparken yaygınlaşması için de temel teşkil etmektedir (Bülbül, 2003). Karakütük (1989) lisansüstü eğitimin yaygınlaşmasının çeşitli nedenlerden dolayı kaçınılmaz olduğunu savunmuştur. Bu nedenlerin başında ülke kalkınması için gerekli nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gelirken, kişisel ve mesleki gelişim ihtiyacı, lisans düzeyinde verilen eğitimin yeterli olmayışı ve maddi kazanç sağlama da diğer nedenler arasında yer almaktadır.

Eğitim yöneticisi yetiştiren ve liderlik eğitimi veren lisansüstü programların Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, pek çok gelişmiş ülkede uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Bu süreç içerisinde, programların amaç ve içeriklerinde önemli paradigmatik ve epistemolojik dönüşümler yaşanmış ve süreç içerisinde mevcut programlar, ad ve kapsam değişikliğiyle yeniden yapılandırılarak güncellenmiştir (Şişman ve Turan, 2002). Söz konusu programlar gözden geçirildiğinde, bu programların kapsamında teorik bilginin ve pratiğe dayalı uygulamaların dengeli bir biçimde öğrenenlere sunulduğu gözlenmektedir. Diğer bir deyişle, öğrencilere teorik bilgi yaklaşımları sunan derslerin yanı sıra, yönetim süreçlerinde karşılaşılabilecek durumlara ilişkin staj imkânı da sunulmaktadır. Alanda araştırmacı olarak devam etmek ve bilgi birikimine katkıda bulunmak isteyen mezunlar “Ph.D. (Doctorate of

Philosophy)” unvanı veren programlardan mezun olurken, uygulamaya yönelik çalışmalarda bulunmak isteyen mezunlar ise “Ed. D. (Doctorate in Education)” unvanı veren programlara başvurmaktadır. Ed. D. programlarından mezun olanlar eğitim yöneticisi olarak istihdam edilmekte ve lisansüstü öğrenimi sırasında edindiği bilgi ve becerilerini uygulama ya da uyarılma fırsatı bulmaktadır (Gümüş ve Bellibaş, 2013). Türkiye’de ise Eğitim Yönetimi Doktora programlarından mezun olanlar ise teorik temelli bir yaklaşımla ders aldıklarından doktora programlarından mezun olmaları halinde “Ph. D.” unvanını almaktadır.

Eğitim yönetimi programlarının Türkiye’de de nispeten uzun sayılabilecek bir geçmişi bulunmaktadır. Öğretmen ve eğitim yöneticisi yetiştirmek üzere kurulan Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde açılan Eğitim İdareciliği ve Planlaması Bölümü’nde (1964) yönetim süreçleri eğitim kurumları bağlamında ele alınarak eğitim programlarının ve kurumlarının işleyişine yönelik dersler okutulmuştur. Eğitim planlaması, eğitim ekonomisi, insan kaynakları, denetim ve teftiş gibi temel yönetim bilimi derslerine ek olarak psikoloji, sosyoloji ve sosyal psikoloji gibi dersler de bölümün eğitim programına dahil edilmiştir. Balcı (2008) Türkiye’de eğitim yönetiminin bilimleşme sürecinin Eğitim İdareciliği ve Planlaması Bölümü ile başladığını belirtmektedir.

Ankara Üniversitesi’nin ardından Hacettepe Üniversitesi bünyesinde kurulan Eğitim Bölümü’nde (1966) Eğitim Yönetimi uzmanlık ve doktora programları açılmıştır. Bu programların amacı yalnızca eğitim yöneticisi yetiştirmek değil aynı zamanda kurumların ihtiyaç duyduğu eğitim uzmanlarını da yetiştirmektedir. 1997’de Yükseköğretim Kurumu’nun [YÖK] Eğitim Fakültelerini tekrar yapılandırmasıyla Eğitim Yönetimi alanı bölümler kapatılarak “anabilim dalı” düzeyine indirgenmiştir (Balcı, 2008). Daha sonra 2007 yılında “Eğitim Yönetimi ve Politikası” adıyla alan tekrar bölüme dönüştürülse de daha sonra tekrar anabilim dalına dönüştürülmüş ve YÖK kararı ile 2016 yılında tüm üniversitelerdeki anabilim dallarının adı “Eğitim Yönetimi” olarak değiştirilmiştir.

Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitim, tezsiz ve tezli yüksek lisans programları ve doktora programlarıyla yürütülmektedir. Tezsiz ve tezli yüksek lisans programından “uzman” derecesi ile mezun olanlar, istedikleri takdirde doktora eğitimlerine devam ederek “Doktor (Ph.D.)” unvanını almaktadır. Daha önce de bahsedildiği üzere alanda araştırmacı olarak devam etmek ve bilgi birikimine katkıda bulunmak isteyen mezunlara verilen bu unvan Eğitim Yönetimi programlarının uygulama ve işveruruk olmak ilkelerine ters düşmektedir. Diğer bir deyişle, alanda uzman, gelişen ve değişen durumlara uyum sağlayan ve teori ile pratiği birleştiren eğitim yöneticilerini yetiştirmeyi amaçlayan Eğitim Yönetimi alanının öğrencileri mezun olduklarında eğitim yöneticisi olarak çoğu zaman atanmamaktadır. Bununla birlikte, Türkiye’de araştırma üniversiteleri başta olmak üzere tezli ve tezsiz yüksek lisans ve doktora programları çok sayıda üniversite sunulmakta ve her yıl çok sayıda öğrenci bu programlardan mezun olmaktadır. Ayrıca vakıf üniversitelerinde de Eğitim Yönetimi programları açılmakta ve programa başvuru koşullarını sağlamanın daha kolay olması nedeniyle söz konusu programlara da çok sayıda öğrenci başvurmaktadır (YÖK, 2018).

Türkiye’de eğitim yöneticisi yetiştirmede dört temel eğilimden söz edilmektedir (Balcı, 2008; Şimşek, 2004: (1) 1970’lere dek çıraklık modeli, (2) 1970’lerde eğitim bilimleri modeli ve (3) 1999’da sınav modeli, (4) keyfîlik modeli. “Meslekte asıl olan öğretmenliktir.” anlayışıyla eğitim yöneticisi Çıraklık modeli döneminin ardından 1970’lerden sonra Eğitim Yönetimi Bölümleri mezunları ilgili alanlarda istihdam edilmiştir. Lisans programlarının kapatılmasını sınav modeli takip etmektedir. Böylece, artık sınavı geçen eğitim yöneticileri belirli bir hizmet içi programa

dahil olduktan sonra görevlerine başlamaktadır. Keyfilik modeli ise sınavların kaldırılması ve okul müdürü atanmanın belli bir standardının olmadığı döneme denk gelmektedir. Yönetici atama yönetmeliği yazarların adlandırdığı Keyfilik modelinden sonra pek çok değişmiş ve yönetici atanmakla ilgili kural ve standartlar sürekli olarak güncellenmiştir. Şu an ise, idareci olarak (kurucu müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı, müdür yetkili öğretmen) en az bir yıl görev yapmış olmak koşuluna ek olarak yazılı ve sözlü sınavda başarılı olmak gereklidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği, 2018).

Eğitim yönetimi alanına yönelik programların içerikleri ve bu programların dönüştürülmesi üzerine Türkiye’de de yapılan birçok çalışma mevcuttur. Genellikle, söz konusu programların eğitim yöneticisi yetiştirme programlarına dönüştürülmesi gerektiğini savunan bu çalışmalara paralel olarak, Balcı (2008) eğitim yöneticisi yetiştirme programlarının hazırlanması sürecinde üç temel dayanaktan bahsetmektedir, bunlar pratik, profesyonel-mesleki ve akademik bilgidir. Bununla birlikte Türkiye’de Eğitim Yönetimi Doktora Programlarında okutulan derslerin içeriklerinin incelediği çalışmasında, Ergin-Kocatürk (2018) derslerin çoğunlukla Yönetim ve Eğitim Yönetimi kuramlarına yönelik olduğunu ve Eğitim Denetimi ve Eğitim Teftişi alt alanları çoğu programda bir ya da iki ders aracılığıyla sunulurken, Eğitim Ekonomisi, Örgütsel Psikoloji ve Eğitim Hukuku gibi alt alanlara yönelik derslerin sayısının oldukça az olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca uygulamaya dönük hiçbir ders olmadığı programlarda, Türk Eğitim Sistemi öğrencilere dersler aracılığıyla tanıtılmaktadır. Bu durum Balcı’nın (2008) öne sürdüğü üç temel dayanaktan pratik boyutunun göz ardı edildiğine işaret etmektedir.

Epistemolojik ve pragmatik açıdan çeşitli tartışmaların hala devam ettiği Eğitim Yönetimi alanında öğrencilerinin programlara ilişkin amaç, beklenti ve kazanımları bu tartışmaların gidişatını belirlemede etkili olduğu gibi alandaki bilgi üretimini ve diğer gelişmeleri de etkilemektedir. Bu bağlamda Eğitim Yönetimi lisansüstü eğitim programlarına devam eden öğrencilerinin amaçlarını inceleyen Turhan ve Yaraş (2013) katılımcıların genellikle akademik açıdan kendilerini geliştirmek, Eğitim Yönetimi hakkında bilgi edinmek ve okul yöneticiliği konusunda bilgi ve becerileri geliştirmek amacıyla bu programları tercih ettiklerini belirtmiştir. Bağlıbel ve Arslan (2014) tarafından yapılan çalışmada ise yine mesleki ve kişisel gelişim amaçları sıklıkla vurgulanırken, Kahraman ve Tok’un (2016) benzer çalışmasında ise kişisel gelişim, akademik kariyer ve yönetici olarak görev yapma amaçlarının ön plana çıktığı gözlenmiştir. Aküzüm (2016) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar en çok “alana ilişkin gelişmeleri takip etme” amacıyla Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarına başvurduklarını belirtirken, “kültürel gelişim sağlamak, mesleki alan bilgisi kazanmak, doktora yapmak ve yönetici olmak” sıklıkla bahsettikleri diğer amaçlardandır. Umur ve Demirtaş’ın (2016) Eğitim Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programlarına kayıtlı katılımcılarla gerçekleştirdiği çalışmada yine “mesleki ve kişisel gelişim sağlama” amacı en sık rastlanan beklenti olarak raporlanmıştır.

Eğitim programları temelde amaçlarına ya da hedeflerine ne denli ulaştığı ile değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarından beklentiler ve beklentilerin karşılanma düzeyi katılımcıların alana sağlayacağı katkının belirleyicisi olabilmektedir. Yapılan çalışmalar, Eğitim Yönetimi lisansüstü öğrencilerinin programlardan beklentilerinin gerçekleştiğini ve çeşitli kazanımlar elde ettiklerine işaret etmektedir. Turhan ve Yaraş (2013) Eğitim Yönetimi lisansüstü öğrencilerinin programdan en temel beklentilerinin bilgi ve becerilerinin artması olduğunu ve çalışmaya katılan öğrencilerin bu beklentilerini karşıladığını ifade etmektedir. Bu beklentiler ve kazanımlar arasında sorun çözme, liderlik, mesleki gelişim ve yönetsel becerilerin geliştirilmesi yer almaktadır. Bununla birlikte, Bağlıbel

ve Arslan (2014) ise Eğitim Yönetimi lisansüstü programının öğrencilere sağladığı faydaları “mesleki gelişim, kişisel gelişim ve sosyal ilişkiler” temaları altında incelemiş ve katılımcıların lisansüstü eğitimleri sayesinde kendilerini teori ile pratik arasında ilişki kurma, mesleki farkındalık, özgüven, eleştirel ve analitik düşünme, iletişim becerileri gibi konularda geliştirdiklerini ifade etmiştir. Aküzüm’ün (2016) çalışmasında ise katılımcıların Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarından beklentilerinin genellikle “akademik kariyer yapabilmek” temasında yoğunlaştığı belirtilmektedir. Buna ek olarak katılımcıların beklentilerinin “bilimsel okur yazarlık ve bilimsel yöntemleri öğrenme ve kullanma, mesleki gelişmeleri takip etme ve nitelikli yönetici olabilme” yönünde olduğunu ifade edilmiştir.

Genelde eğitim yöneticilerinin, özelde de okul yöneticilerinin, yönetim süreçlerine ve görevlerine hazırlanması hem disiplinlerarası hem de çok yönlü bir teorik çerçevenin sunulmasına ek olarak muhtemel yönetim durum ve problemlerine ilişkin deneyim kazandırılması için işverim bir eğitim programı içeriği gerektirmektedir. Türkiye’de mevcut Eğitim Yönetimi lisansüstü programları, öğrencileri teorik bilgiyle donatmakta ancak deneyim ya da mezuniyet durumunda -çok sınırlı olmakla birlikte- araştırmacı ya da akademisyenlik dışında bir istihdam imkânı sunmamaktadır. Buna rağmen, Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarına her yıl pek çok aday başvurmakta ve eğitim görmektedir. Pratikte sınırlı faydasına rağmen lisansüstü eğitim almak isteyen öğrencilerin Eğitim Yönetimi alanını sıklıkla tercih etmesi ise akademik bir alan olarak Eğitim Yönetimi alanının gelişmesini ve alanda bilgi üretimini derinden etkilemektedir. Bununla birlikte, alanda lisansüstü eğitim almak isteyen öğrencilerin amaçları ve beklentilerinin incelenmesi alanda geliştirilmesi gereken yönler vurgu yaparken aynı zamanda alanın epistemolojik birikiminin nasıl oluşturulduğu ve aktarıldığına da ışık tutacaktır. Böylece, bu çalışmanın amacı, adayların Eğitim Yönetimi alanını neden tercih ettiklerini, beklentilerini ve bu alanda lisansüstü eğitim almanın kişisel ve mesleki anlamda onlara neler kazandırdığını tespit ederek, Eğitim Yönetimi lisansüstü programları ve bu programlara başvuracak adaylar için çeşitli önerilerde bulunmaktır. Bununla birlikte, tüm akademik alanlarda olduğu gibi Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarının da amaçlarını gerçekleştirme düzeyinin bilimsel bir bakış açısıyla irdelenmesi programları geliştirme ve sürdürme açısından büyük önem taşımaktadır (Başaran, 1983). Bu çalışmanın sonuçlarının Eğitim Yönetimi lisansüstü programları için amaç ve kapsam bakımından bütüncül bir değerlendirme niteliği taşıması beklenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı’na bağlı lisansüstü programlarda öğrenimlerini sürdürmekte olan öğrencilerin Eğitim Yönetimi alanını tercih etme nedenlerini, alanda dair beklentilerini ve lisansüstü eğitimlerinin onlara sağladığı kazanımlarına ilişkin derinlemesine bir inceleme yapmaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Lisansüstü eğitim alanı olarak Eğitim Yönetimi alanını tercih eden öğrencilerin amaçları nelerdir/ kendilerini nasıl geliştirmeyi beklemektedirler?
2. Katılımcıların bu alana yönelimi nasıl gerçekleşmiştir?
3. Lisansüstü öğrenim süreci devam eden öğrenciler programdan kazanımları nasıl değerlendirmektedir?
4. Lisansüstü öğrenciler mezun olmaları halinde Eğitim Yönetimi alanında çalışmalarına devam etmeyi planlamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada devlet ve vakıf üniversitelerinde Eğitim Yönetimi lisansüstü eğitim programlarına kayıtlı öğrencilerin Eğitim Yönetimi alanını seçme amaçları ve alan deneyimlerini derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, bireylerin kendi gerçekliklerini meydana getiren deneyimlerine ve bireyin bir olguya ilişkin anlamlandırmalarına odaklanan (Creswell, 2015) fenomenoloji yaklaşımından faydalanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalarda, bireylerin belli bir olguya ilişkin deneyimlerinin derinlemesine betimlenmesi amaçlanmaktadır (Patton, 2014). Bu çalışmada incelenen fenomen ise Eğitim Yönetimi alanında öğrenci olmak ve buna dair deneyimlerdir. Bu bağlamda, çalışma kapsamında devlet ve vakıf üniversitelerinde Eğitim Yönetimi lisansüstü eğitim programlarına kayıtlı öğrencilerin lisansüstü eğitim olgusuna ilişkin deneyimleri incelenerek, öğrencilerin alana nasıl yönedikleri, öğrenimleri esnasında ve sonucunda kazanımları, öğrenimlerini tamamladıklarında amaçları ve Eğitim Yönetimi alanına sağlayabilecekleri katkılara dair bilgi edinmek amaçlanmaktadır. Böylece sadece lisansüstü düzeyde eğitim vermekte olan Eğitim Yönetimi programlarının kapsamı ve geliştirilmesi ilişkin ipuçlarının elde edilmesi de çalışmanın beklenen sonuçları arasındadır. Zira Patton'a (2002) göre araştırma konusuna ilişkin literatürde yeterli ve kapsamlı bilgi birikimi yer almadığı durumlarda, nicel araştırma yaklaşımı yerine derinlemesine bir keşif imkânı sunan nitel araştırma yaklaşımına başvurulması daha uygundur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu devlet ve vakıf üniversitelerinde Eğitim Yönetimi yüksek lisans programlarına kayıtlı ders ya da tez döneminde olan 21 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme ve kartopu örnekleme tekniklerinden yararlanılmıştır. Amaçlı örneklemenin amaçlarından biri de seçilen ölçütün doğrudan çalışmanın amacını yansıtmasıdır (Merriam, 2009). Buna göre ölçüt olarak "Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programına devam etme" belirlenmiş ve bu ölçüt tüm katılımcılarda aranmıştır. Kartopu örnekleme tekniği ile de örnekleme ölçütüne uyan aday katılımcılar belirlenmiş ve aday katılımcılar gönüllülük ilkesi dahilinde çalışmaya katılmaya davet edilmiştir. Bu bağlamda, amaçlı örnekleme ve kartopu örnekleme tekniğiyle belirlenen katılımcıların 12'si devlet üniversitelerinde, 9'u ise vakıf üniversitelerinde öğrenime devam etmektedir. Bu bağlamda Eğitim Yönetimi Smith ve Osborn'un (2015) belirttiği üzere araştırma hâlihazırda dar bir grubu kapsadığından, çalışma grubunun homojenliğini sağlamak üzere demografik açıdan bir sınırlamaya gidilmemiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere katılımcıların 12'si bir eğitim öğretim kurumunda öğretmen olarak çalışmaktayken, 2'si müfettiş olarak görevini sürdürmektedir. Katılımcıların lisans alanları dikkate alındığında, yine katılımcıların tamamına yakını Eğitim Fakültesi'ne bağlı bir lisans programından mezun olmuşken, yalnızca biri Radyo ve Televizyon Bölümü'nden mezun olmuş ancak sonrasında pedagojik formasyon eğitimine katılarak öğretmen olarak atanmıştır. Devlet üniversitelerinde öğrenimlerine devam eden katılımcıların yaşları 24 ile 35 arasında değişirken, vakıf üniversitelerine devam eden katılımcıların yaşları 28 ile 47 arasında değişmektedir. Yaşlarıyla paralel olarak, devlet üniversitelerine devam eden katılımcıların kıdemleri 1 ile 6 yıl arasında değişirken, vakıf üniversitelerine devam eden katılımcıların

kıdemleri 14 ile 25 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların lisansüstü eğitimlerine başlama zamanları dikkate alındığında ise, devlet üniversitelerine devam eden katılımcıların mezuniyetin hemen ardından başlamak üzere en geç 6 yıl içerisinde lisansüstü eğitimine başlamışken, bu süre vakıf üniversitelerine devam edenler için 2 ile 18 yıl arasında değişmektedir. Bununla birlikte vakıf üniversitelerine devam eden katılımcılar genellikle özel okullarda çalışırken, devlet üniversitelerine devam eden katılımcılar ise genellikle devlet üniversitelerinde ya da devlet ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışmaktadır.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Katılımcılar*	Yaş	Lisans alanı	Meslek	Eğitim Yönetimi alanını tekrar seçme durumu
Devlet Üniversitelerine devam eden katılımcılar	Can	25	İngilizce Öğretmenliği	Çalışmıyor	Evet
	Nurdan	28	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
	Meral	35	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
	Ayşe	24	Okul Öncesi Öğretmenliği	Öğretmen	Evet
	Belkis	26	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
	Burcu	26	İngilizce Öğretmenliği	Öğretim görevlisi	Hayır
	Alper	39	Sınıf Öğretmenliği	Okul müdürü	Evet
	Serpil	27	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Öğretmen	Evet
	Dilek	31	Matematik Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
	Burak	28	İngilizce Öğretmenliği	Öğretim görevlisi	Hayır
	Mehtap	27	İngilizce Öğretmenliği	Çalışmıyor	Hayır
Ali	24	İngilizce Öğretmenliği	Çalışmıyor	Evet	
Vakıf Üniversitelerine devam eden katılımcılar	Ahmet	47	Eğitim Yönetimi	Müfettiş	Evet
	Turgay	39	Sınıf Öğretmenliği	Okul müdürü	Evet
	Barış	42	Matematik Öğretmenliği	Öğretmen	Evet
	Duygu	35	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Müdür yardımcısı	Evet
	Buğra	34	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
	Kemal	36	Radyo ve Televizyon	Öğretmen	Evet
	Metin	28	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Müfettiş	Evet
	Faruk	35	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Hayır
Mehmet	32	İngilizce Öğretmenliği	Öğretmen	Evet	

*Gizliliği sağlamak üzere katılımcıların isimleri değiştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların söz konusu fenomene ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla görüşme yönteminden faydalanılmıştır. Görüşme formu için soru havuzunun hazırlanmasında ilgili literatüre başvurulmuş (Smith ve Osborn, 2015) ve araştırmacıların kişisel gözlemlerinden yola çıkılmıştır. Uzman görüşü ve Eğitim Yönetimi yüksek lisans programlarına devam eden öğrencilerle yapılan iki pilot uygulamanın ardından son hali verilen yarı-yapılandırılmış görüşme formunda, katılımcıların cinsiyet, yaş, meslek ve benzeri kişisel bilgilerine ek olarak 4 görüşme sorusu yer almaktadır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunun kullanılmasındaki amaç katılımcıları kısıtlamadan onlardan ayrıntılı cevaplar alabilmektir. Bu tür formlarda hem belirgin hem de açık uçlu sorular kullanılabilir (Merriam, 2009). Katılımcıların lisansüstü eğitimlerinin bir süreç olarak incelenebilmesi amaçlanan bu çalışmada, görüşme formunda yer alan sorular da bu doğrultuda hazırlanmıştır. Katılımcıların lisansüstü eğitim almaya karar vermesinden

lisansüstü eğitimlerinin sonlarını kapsayan bu süreçte, başlangıçtaki hazırbulunuşluk ve motivasyonlarına ilişkin nasıl değişimler yaşadıkları ve hem kişisel ve mesleki gelişimleri açısından hem de Eğitim Yönetimi alanına katkı sağlayabilecekleri kazanımlarının neler olduğu irdelenmiştir. Bunlara ek olarak, katılımcılara lisansüstü eğitimlerine tekrar başlayacak olsalar yine aynı alana yönelip yönelmeyecekleri de sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar kayıt altına alınmış ve ardından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Her bir katılımcıyla yapılan yüz yüze görüşmeler ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Görüşmeler esnasında kayıt cihazıyla kayıt yapılmasının yanı sıra görüşmeciler not olarak görüşmeleri sürdürmüşlerdir. Çalışmanın amaçları ve alt amaçları katılımcılara yöneltilen açık uçlu görüşme soruları aşağıda yer almaktadır:

1. Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi almaya karar verdiğinizde amaçlarınız nelerdi/lisansüstü eğitiminize dair beklentileriniz nasıldı?
2. Eğitim Yönetimi alanına nasıl yöneldiniz?
3. Eğitim Yönetimi alanında bir süredir eğitim görmektesiniz, bu alanda eğitim almak size neler kazandırdı/kendinizi hangi yönlerden nasıl geliştirdiniz?
4. Lisansüstü eğitiminize yeniden başlayacak olsanız, yine bu alanı seçer miydiniz yoksa başka bir alana mı yönelirdiniz?

Veri Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı ile tasarlanan çalışmalar genellikle fenomenleri derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programlarına devam eden öğrencilerin amaçlarını, beklentilerini ve genel olarak deneyimlerini incelemeyi ve programlara öğrenci gözünden bir bakış açısı sunmayı amaçlayan bu çalışmada veri toplama amacıyla katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen verilerin içeriğini analiz etmek amacıyla da özellikle metin içeriğindeki bağlamsal özelliklere odaklanmayı gerektiren (Kızıltepe, 2015) içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Bu teknik metin içerisindeki kavramları ya da sözcükleri tek tek saymaktan öte içeriğin ayrıntılı bir biçimde taranmasını ve bunun sonucunda kategoriler oluşturmayı gerektirmektedir (Weber, 1990). Böylece oluşan kategoriler ya da kodlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenerek metin içindeki hem açık hem de gizli mesajlar ele alınmaktadır (Glesne ve Peshkin, 1992). Bu çalışmada da görüşmeler sonucu elde edilen veriler metne dönüştürüldükten sonra araştırmacılar tarafından bağlamsal özellikler göz önünde tutularak içerik analizi yoluyla kodlar belirlenmiştir. Kodların daha iyi yansıtılması ve okuyucu tarafından net bir biçimde anlaşılması için de (Yıldırım ve Şimşek, 2011) veri örneklerine sıklıkla yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Nitel yaklaşım temelinde yürütülen çalışmalar genellikle katılımcıların kişisel görüşlerini ya da bir başka ifadeyle kendi gerçekliklerini yansıttığından, geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için elde edilen temalar ve kategorilerle ilişkin yine katılımcıların görüşlerine başvurulmuştur. Bu yolla, katılımcılara çalışmanın bulguları sunularak kendilerinden geri bildirim istenmiştir. Üye kontrolü adı verilen bu yönteme ek olarak, araştırmacılar sürekli karşılaştırmalı analiz yaparak yazıya aktarılan katılımcı ifadeleri oldukça nesnel bir biçimde ele alınmış ve kodlanmıştır

(Creswell ve Miller, 2000). Maxwell (2005) bu tekniğin katılımcıları yanlış anlamayı ya da yanlış yorumlamayı önleyecek tek ve en kritik yolu olduğunu belirtmektedir. Bulguların sunumunda katılımcı ifadelerinden örnekler verilerek iç geçerliği artırmak ve okuyucuların da yapılan çıkarımı gözlemesi amaçlanmıştır. Son olarak ise ulaşılan tema ve kodlara ilişkin alan uzmanlarına başvurulmuştur.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde lisansüstü öğrencilerle görüşmelerden elde edilen verilen araştırma soruları temel alınarak sunulmuştur.

Lisansüstü Eğitimde Eğitim Yönetimi Programını Tercih Etme Amaçları

Daha önce de bahsedildiği üzere, Eğitim Yönetimi alanında lisans derecesinde eğitim verilmediğinden, bu alanda lisansüstü eğitim almak isteyen adayların neden ve nasıl bu alana yöneldiği bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Zira, katılımcıların amaçları ve yönelimleri aynı zamanda programdan beklentileri ve motivasyonları konusunda da bilgi verecektir. Katılımcıların bu araştırma sorusuna yönelik verdiği cevaplar Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2.

Lisansüstü Eğitimde Eğitim Yönetimi Programını Tercih Etme Amaçları

Temalar	Alt temalar
Mesleki gelişim	Türk Eğitim Sistemi hakkında bilgi sahibi olmak Türk Eğitim Sisteminin problemlerine çözüm bulmak Yönetim becerilerini geliştirmek Akademik kariyer yapmak Eğitim Yönetimi hakkında bilgi sahibi olmak
Kişisel gelişim	Kişisel bilgi ve becerileri artırmak Yüksek lisans yapmış olmak

Tablo 2’de de görüldüğü üzere katılımcılar temelde bilgi ve becerilerini geliştirmek üzere Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programına başvurmuşlardır. Bu nedenle tercih nedenlerine ilişkin bulgular “mesleki gelişim” ve “kişisel gelişim” temaları altında incelenmiştir. Katılımcıların çoğu “Eğitim Yönetimi hakkında bilgi sahibi olmak” amacıyla bu programı tercih etmiştir. Buna paralel olarak “yönetim becerilerini geliştirmek isteyen” lisans mezunları da Eğitim Yönetimi alanına yönelmiştir. Buna ek olarak, katılımcılar “Türk Eğitim Sistemindeki sorunların tespiti ve çözümüne” katkı sağlamak amacıyla da bu programı tercih etmişlerdir. Dolayısıyla katılımcıların Türk Eğitim Sistemine dair iyileştirme ve geliştirme çabalarının çıkış noktası olarak Eğitim Yönetimi alanını gördüğü söylenebilir. Kişisel gelişim teması altında yer alan “kişisel bilgi ve becerileri artırmak” ve “yüksek lisans yapmış olmak” alt temaları ise katılımcıların alandan ve programdan bağımsız olarak kendilerini geliştirmek tercih ettiği bir yol olarak kodlanmıştır. Bu bağlamda eğitim fakültesinden mezun ve kendi alanları dışında başka bir alana yönelmek ve yüksek lisans yapmış olmak isteyen katılımcıların tercihi de yine Eğitim

Yönetimi Yüksek Lisans programları olmuştur. Katılımcılar Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programlarını tercih etme amaçlarını şöyle açıklamışlardır:

Eğitim Yönetimi ve okul yönetiminde makamlar, koltuklar dolu ancak yöneticilerin bilgileri çok yeterli değil. Bu insanların işlerini ne kadar bilimsel yapıyorlar bu bir tartışma konusu. Tabii ki işini iyi yapan insanlar da var. Bu yöneticilerin de kendilerini deneme yanılma yoluyla yetiştirdiklerine inanıyorum ama eğitimde deneme yanılma çok pahalıya patlayabilir. Dolayısıyla bizlerin burada yaptıkları işler çok önemli ve umut vaat ediyor. Yönetici olarak atanmasam da en azından beni yönetenlerin işlerini ne kadar iyi yaptıklarını biliyorum (Can).

İleride eğitim yöneticiliği, eğitim müfettişliği gibi kadrolarda görev almak istiyorum. Ve atanırsam da iyi bir eğitim almış biri olarak işimi yapmak istiyorum (Nurdan).

Küçüklüğümden beri öğretmen olmak istemişimdir, bu alana yönelerek de eğitim alanına katkıda bulunmayı amaçlıyorum (Meral).

İleride yönetici olmak istediğim için bu programla alan bilgimi derinleştirmek istiyorum. Sadece bürokratik anlamda değil, yöneticilik bilgi ve becerilerimi de geliştirmeyi hedefliyorum (Ayşe).

Eğitim yöneticileri atanmış ve işlerini yapıyorlar ama hala eksiklikler ve problemler var. Ben bunlara odaklanmak ve çözmek istiyorum (Belkis).

İngilizce Öğretmenliği mezunuyum ve kendi alanımdan çıkarak Eğitim Bilimleri alanına yönelmek istedim. Diğer programlardan Eğitim Yönetimi alanı daha çok ilgi çekti (Burcu).

Benim iki hedefim var, birincisi akademisyen olmak ve eğer bu olmazsa Milli Eğitim bünyesinde çalıştığım için okul idarecisi olmak istiyorum. Bunun için de bilimsel bilgiye ihtiyacım var... *Bu bilgileri kazanmak için de bu bölüme geldim (Alper).*

Devlet üniversiteleri ile vakıf üniversitelerinde eğitimlerine devam eden katılımcıların amaçları karşılaştırıldığında ise devlet üniversitelerine devam eden katılımcıların eğitim ve öğretimi iyileştirmek ya da daha iyi bir öğretmen ya da yönetici olmak gibi amaçları ağır basarken vakıf üniversitelerine devam eden katılımcıların genellikle mesleki kariyer ve meslekte yükselme amacıyla Eğitim Yönetimi alanına yöneldikleri gözlenmiştir. Halihazırda özel okullarda çalışan ya da okul idaresinde görev yapan vakıf üniversitesi öğrencileri Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programından mezun olduktan sonra eğitim yöneticisi, eğitim denetmeni ya da müfettişi olarak atanma ihtimalinin yükseleceğinden bu programı tercih ettiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Özel okullarda yönetici olmak için Eğitim Yönetimi alanında master yapmak büyük avantaj sağlıyor (Ahmet).

Eğitim Yönetiminde master yaptığınızda yükselmeniz daha kolay (Turgay).

Eğitim Yönetimi Alanının Seçimindeki Referanslar

Katılımcıların bu alanı hangi amaçla seçtiği kadar alanı seçerken kimlere danıştığı ya da kimleri referans aldığı da katılımcıların lisansüstü planları hakkında bilgi vereceği düşünülmektedir. Bu amaçla katılımcılardan alana seçerken kimlere danıştıkları ya da kimleri örnek aldıkları hakkında bilgi vermesi de istenmiştir. Bu görüşme sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3.

Eğitim Yönetimi Alanının Seçimindeki Referanslar

Temalar

Kimseye danışmadım
Hocalarıma danıştım
Alana dair kitapları inceledim
Eğitim fakültesi mezunu olmak
Programa kayıtlı olanlara/mezunlara danıştım
İnternet ve diğer kaynaklardan araştırdım

Tablo 3'te de görüldüğü üzere katılımcıların Eğitim Yönetimi alanını genellikle araştırarak ve başkalarına danışarak yani bilinçli olarak tercih ettikleri gözlenmiştir. Katılımcılar bu süreci aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

Mezun olduktan sonra zaten eğitimime devam etmek istiyordum, biraz araştırma yaptım, kendi alanım dışında Eğitim Bilimleri alanına yönelebileceğimi öğrendim (Nurdan).

Eğitim Yönetimi alanında master yapan arkadaşlarım var, onlarla konuştum, bilgi aldım (Can).

Alana gelmeden önce hocalarımızın kitaplarını okudum, internette araştırdım (Meral).

Zaten yüksek lisansa devam etmek istiyordum, hocalarımla konuştum ve beni bu alana yönlendirdiler (Serpil).

Kimseye danışmadım, biliyordum bu alanı, daha önce duymuştum, ilanları görünce de başvurduğum (Mehmet).

Bununla birlikte, Eğitim Fakültelerinden mezun olan adaylar kendi alanlarında yüksek lisansa devam etmek istemedikleri için de Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'na bağlı yüksek lisans programlarına yöneldiklerini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum, genellikle yüksek lisans yapmış olmayı amaçlayan ya da kişisel gelişim sağlamak isteyen katılımcılar için geçerlidir. Bu alt temaya ilişkin ifadeler örnekler aşağıda yer almaktadır:

Açıkçası Türkçe Öğretmenliğinde devam etmek istemiyordum, Eğitim Fakültesi olunca da bu alana yöneldim (Barış).

Ben İngilizce Öğretmenliği mezunuyum ama İngilizce Öğretmenliğinde devam etmek istedim (Duygu).

Devlet üniversiteden ve vakıf üniversitelerinden katılımcılar karşılaştırıldığında ise vakıf üniversitesindeki öğrenimlerine devam eden katılımcıların programdan genellikle meslektaşlarından ya da arkadaşları aracılığıyla bilgi sahibi olduğu ve onların yönlendirmesiyle bu alanı tercih ettikleri gözlenmektedir. Bu konuya ilişkin katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Öğretmen arkadaşlarım devam ediyordu, onlardan öğrendim (Ahmet).

Çalıştığımız okulda kendimizi sürekli geliştirmemiz gerekiyor zaten, bununla ilgili bilgilendirme de yapıyorlar, okul yönlendiriyor (Buğra).

Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programından Kazanımlar

Çalışmanın katılımcıları veri toplama sürecinde en az iki dönem ders almış durumda olduğundan ya da programa başlamalarının ardından belli süre geçtiğinden katılımcılara o zamana kadar Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programının kazanımlarının neler olduğu sorulmuştur. Diğer bir deyişle programa yönelik beklentilerinin gerçekleşip gerçekleşmediği ve kendilerini hangi yönlerden geliştirdikleri sorulmuştur. Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programının öğrencilerin beklentilerini karşılama durumuna yönelik temalar Tablo 4'te özetlenmiştir:

Tablo 4.

Eğitim Yönetimi Programından Kazanımlar

Temalar

Farklı bakış açısı kazanımı
Eğitim sisteminin işleyişini öğrenmek
Araştırma becerilerini geliştirmek
Özgüveni artırmak
Yönetimsel bilgi ve becerilerini geliştirmek
Bilimsellik-bilimsel bakış açısı kazanma
Eleştirel ve analitik düşünmek
Yok

Katılımcıların programa başlarken amaçları ile kazanımları karşılaştırıldığında beklentilerinin çoğunlukla gerçekleştiği iddia edilebilir. Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programına genellikle Türk Eğitim Sistemi hakkında bilgi sahibi olmak ve mesleki açıdan kendini geliştirmek isteyenlerin bu bağlamlarda kendilerini geliştirdikleri ve farklı bir bakış açıları kazandıkları ve dolayısıyla gelişmeleri çok yönlü olarak değerlendirebildiklerini ifade etmişlerdir. Buna ek olarak Yönetim ve Eğitim Yönetimi alanında da kendilerini geliştirdiklerini ifade eden katılımcılar eleştirel ve analitik düşünme becerilerinin de geliştiğini ve durumları eleştirirken eğitim otoritelerinin görüşlerinden faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya ilişkin ifade örnekleri aşağıda yer almaktadır:

Kendimi daha donanımlı bir öğretmen olarak görmeme vesile oldu ve öğretmenlik yaparken yanlışa düşme noktasında elimden tuttu... Alanın derinliğini fark etmiş oldum, tarihini öğrenmiş ve yönetici profillerini çıkarabilmiş oldum. Bu yönüyle alana bakış açım genişlemiş oldu. Beklentim ise ister istemez arttı ve okumalarda daha seçici, yöneticilere daha eleştirel bakmama vesile oldu. Her yöneticinin bu alan bilgisine sahip olup yöneticilikte kullanmasını bekledim ki bu mümkün olmadığı için hayal kırıklığı oluştu (Dilek).

Vizyonumun geliştiği ve alanda özgüvenimin artması bana en büyük katkı oldu (Buğra).

Farklı bir bakış açısı kazandırdı bu eğitimim. Özellikle beraber eğitim aldığımız arkadaşarımdan da çok şey öğrendiğimi düşünüyorum (Ahmet).

Mesleki alanda eğitim yöneticiliğinde olması gereken niteliklerin sınıf yönetimine aktarma ve bu alanda öğrendiklerimizi sınıf yönetiminde uygulama imkânı oldu (Serpil).

Lisansüstü eğitimim sorunlara daha etkili ve profesyonel çözüm becerileri geliştirmeme katkı sağladı. Liderlik davranışlarını teoriyle birleştirmemi ve öğretim esnasında farklı teori ve yaklaşımlarla uygulamada daha bilinçli olmamı, etkili okul ve sınıf lideri olma konusunda katkı sağladı. Gelişimin çok yönlü olması gerektiğini ve değişimi kurum kültürüne yansıtmanın önemini kavramama yardımcı oldu. Diğer ülkelerdeki eğitim sistemleriyle kendi sistemimizi farklı bakış açısıyla eleştirebilmede yol gösterdi. Aldığım bu eğitim kafamda toplumun sıradan bir üyesi gibi değil, mantık olarak topluma dışarıdan bir gözle bakabilen ve büyük resmi görebilen bir eğitmeni olma bilincini yerleştirdi. Kişisel olarak daha sistematik ve stratejik çalışmalar

yapmamı sağlayarak yaptığım çalışmaların, okumaların, ödevlerin daha verimli ve etkili olmasını sağladı (Alper).

Alanda yüksek lisans yapmış olmanın beraber çalıştığınız arkadaşlarınızın nezninde prestij ve fark yaratıyordu. Fakat son yıllarda eğitim yönetiminde master yapanların sayısının ciddi anlamda artış göstermesiyle bu fark ortadan kalmış diyebiliriz. Eğitim süresince elde etmiş olduğumuz birikim ve deneyimleri görev yaptığımız kurumlara uygulama şansı yakalayabiliyoruz (Kemal).

Kendimi alandan uzaklaşmadığım için daha zinde ve dinç hissediyorum, uygulamayla teoriyi birleştirme şansına sahip olduğumu düşünüyorum (Mehtap).

Programdan kazanımlar devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören katılımcılar için genellikle ortakken birkaç katılımcı programdan kazanımlar konusunda olumsuz görüş beyan etmişlerdir. Herhangi bir kazanımları olmadığını belirten katılımcılar, genellikle kendilerini geliştirmek ya da yüksek lisans yapmış olmak için programa başvuran katılımcılardır. Bu duruma yönelik ifade örnekleri aşağıda yer almaktadır:

Eğitimimin bana herhangi bir katkı sağladığını düşünmüyorum (Metin).

Sadece CV’de katkısı oldu (Faruk).

Sonuç ve Tartışma

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı bir alan olarak Eğitim Yönetimi yüksek lisans programının amacı temelde Türk Milli Eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu nitelikte ve yeterlikte eğitim yöneticisi yetiştirmektir (Balcı, 2008). Ancak, eğitim yöneticilerinin halihazırda öğretmen olarak görev yapan ve çeşitli koşulları sağlayan adaylar arasından atanması ve “Eğitim Yönetimi” öğreniminin zorunlu olmaması bu alana yönelen lisansüstü öğrencilerin amaçları ve beklentisi konusunda merak uyandırmaktadır. Bununla birlikte, Eğitim Yönetimi alanının Türkiye’de akademik bir disiplin olarak henüz sınırlarını genişletememesi ve kapsam dolayısıyla yetersiz kalması ve bu şekilde ele alınması alanın varoluşunu yıpratmaktadır. Eğitim Yönetimi lisans programlarının 1997’deki Eğitim Fakültelerinin yapılandırılmasıyla kapatılması ve alanda sadece lisansüstü düzeyde eğitim verilmesi alanda uygulama imkanlarının sınırlandırdığı gibi eğitim yöneticilerinin atanması ve yeterlikleri konusunda da tartışmalara yol açmaktadır. Bunlara rağmen Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitim almak isteyenlerin sayısı her geçen yıl artmaktadır. Bu çalışmada Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programlarına başvuran adayların amaçları, beklentileri ve kazanımları incelenmiştir. Bununla birlikte, aynı programa devlet ve vakıf üniversitelerinde devam eden katılımcılar arasında belirtilen yönlerden bir farklılık olup olmadığı da tartışılmıştır.

Çalışma hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde eğitim yönetimi yüksek lisanas eğitimlerine devam eden katılımcılarla yürütülmüştür. Devlet üniversiteleri ile vakıf üniversitelerine lisansüstü eğitim başvurusu için sağlanması gereken koşullar göz önünde bulundurulduğunda, vakıf üniversitelere kabulün göreceli olarak daha kolay ya da mümkün olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, katılımcılar demografik açıdan karşılaştırıldığında devlet üniversitelerine kayıtlı katılımcıların yaş ortalamasının daha düşük olduğu ve genellikle devlet okullarında görev yaptığı gözlenirken, vakıf üniversitelerinden katılımcıların ise yaş ortalamasının daha yüksek olması ve genellikle özel okullarda görev yaptığı gözlenmektedir. Bu demografik farkın katılımcıların Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitime başlamalarındaki amaçlarının

belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşılabilir. Zira devlet üniversitelerinde lisansüstü eğitimlerine devam eden katılımcılar genellikle kendilerini kişisel ve mesleki açıdan geliştirmeyi amaçlarken, vakıf üniversitelerinden katılımcılar yöneticilik görevine atanmak üzere bu alana yöneldiklerini belirtmişlerdir. Bu durumun aynı zamanda katılımcıların amaçlarının “idealist” ve “pragmatist” olmak üzere iki ana tema altında da incelenebileceğine de işaret etmektedir. Yine devlet üniversitelerinden katılımcıların eğitimlerine lisans mezuniyetlerinin hemen ardından ya da birkaç yıl içinde başlamışken vakıf üniversitelerinden katılımcılar genellikle yüksek lisans eğitimlerine çok daha sonra başlamıştır. Bu durum da katılımcıların Eğitim Yönetimi programlarını ne denli bilinçli seçtiğinin göstergesi olarak ele alınabilir. Zira devlet üniversitesinden bazı katılımcılar “yüksek lisans yapmış olmak” amacıyla lisansüstü eğitime başladıklarından Eğitim Yönetimine yönelerek hızlı bir karar vermiş olabilir. Ayrıca katılımcıların Eğitim Yönetimi alanını seçerken başvurdukları referanslar da bu durumu destekler niteliktedir. Devlet üniversitelerinden katılımcılar genellikle “Eğitim Fakültelerinden mezun oldukları ve kendi alanında devam etmek istemedikleri için Eğitim Bilimleri/Eğitim Yönetimi alanına başvurduklarını” belirtirken, vakıf üniversitelerinden katılımcılar programa dahil olmadan önce halihazırda Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitim almış olan meslektaşları ile ya da üstleri ile görüşerek bu programlara yönelmiştir. Bu durum da vakıf üniversitelerinden katılımcıların okul yöneticisi olarak atanmak için Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitim almanın şart olduğunu benimsediğine işaret etmektedir. Özetle, devlet üniversitelerinden katılımcılar Eğitim Yönetimi alanına yönelirken bu alanda bilgi ve becerilerini geliştirerek akademik anlamda kazanımlar elde etmeyi amaçlarken, vakıf üniversitelerinden katılımcılar eğitim yöneticisi olarak atanmak için bilgi ve becerilerini artırmak üzere bu alana yönelmişlerdir. Bu durum Gümüş ve Bellibaş’ın (2013) önerdiği Eğitim Yönetimi alanında “Ed.D.” Doktora programlarının özellikle vakıf üniversiteleri için uygun bir seçenek olarak ele alınabileceğine işaret etmektedir. Teorik içeriğin sunulmasının yanı sıra staj ya da gözlem gibi uygulama temelli dersler de içeren “Ed.D” Doktora programlarından mezun okul yöneticisi adayları görevlerine başladıklarında pek çok mezununun belirttiği “teori ile pratik arasındaki ayırım” engelini halihazırda geçmiş olabileceği ve edindikleri teorik bilgileri kısa zamanda ve etkili bir biçimde beceriye dönüştürmüş olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim Yönetimi alanını seçerken katılımcıların amaçları ya da seçme nedenleri, literatürde benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında sonuçların da benzer olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaların (Aküzüm, 2016; Bağlıbel ve Arslan, 2014; Kahraman ve Tok, 2016; Turhan ve Yaraş, 2013; Umur ve Demirtaş, 2016) hemen hepsinde “mesleki ve kişisel gelişim sağlama” amacı “eğitim yöneticisi olarak görev yapmak” amacının önüne geçmiş durumdadır. Bu durum katılımcıların bu programdan mezun olmanın “eğitim yöneticisi” atanmaya yetmeyeceğinin bilincinde olduklarına işaret etmektedir. Yöneltilen bilgi ve becerilerini geliştirmek için bu programlara başlayan katılımcılardan özel okullarda çalışanlar için durum daha farklıyken, devlet okullarında görev yapanlar “bir gün” eğitim yöneticisi olarak atandıkları takdirde donanımlı bir eğitim yöneticisi olarak görev yapacaklarını ifade etmelerinden anlaşılmaktadır. Bu durum, özellikle devlet üniversitelerinde Eğitim Yönetimi alanına yönelen lisansüstü öğrencilerin alana katkılarının “teorik bilgi üretimini” geçmeyebileceğine işaret ederken Eğitim Yönetimi alanının son dönemlerde içeriğinin ya da kapsamının daraltılması ve tez çalışmalarında sıklıkla tekrara düşülmesi bu varsayımın da geçerli olduğuna işaret etmektedir (Ergin-Kocatürk, 2018; Karataş, 2014; Üstüner ve Cömert, 2007). Ayrıca, daha önce de belirtildiği üzere alanda uygulamanın sınırlı olmasının teorik bilgi-pratik bilgi ikileminin izlerinin sıklıkla hissedilmesine ve buna bağlı olarak üretilen bilginin muhatapları konusunda yeni tartışmalara yol açmasına neden olduğu düşünülebilir.

Eğitim Yönetimi programlarından kazanımlar değerlendirildiğinde, katılımcıların en çok “eğitim sistemlerinin işleyişi ve yönetimi hakkında bilgi sahibi olduklarını” belirtmesi programların içerik açısından amaca hizmet ettiğine işaret etmektedir. Bunun yanı sıra katılımcılar hem “bilimsel okuryazarlık, farklı bir bakış açısı kazandırma, eleştirel ve analitik düşünme” gibi becerilerini hem de kişisel olarak kendilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum lisansüstü eğitim bağlamında düşünüldüğünde söz konusu kazanımları sağlamak için Eğitim Yönetimi alanına başvurmanın zorunlu olmadığı sonucuna ulaşılabilir. “Eğitim Yönetimi hakkında bilgi sahibi olmak” kazanımı hariç diğer kazanımların gerek Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı diğer programlar gerek Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne bağlı diğer programlardan da sağlanabileceği düşünülürse Eğitim Yönetimi alanından kazanımlar “genel hedefler” olarak değerlendirilebilir. Benzer olarak Bağrıacık Yılmaz, Tonga, Çakır’ın (2017) lisansüstü eğitimin öğretmenlere sağladığı kazanımları inceledikleri çalışmalarında katılımcıların mesleki ve kişisel olarak kendilerini geliştirdiklerini ancak mesleki olarak bir fayda sağlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, Sezgin, Kavgacı ve Kılınç (2011) ise lisansüstü eğitim alan öğrencilerin kuram ve uygulamayı birleştirmede ve öğrendiklerini –bilimsel araştırma becerileri, bilgi üretimi- uygulamada sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların eğer lisansüstü eğitimlerine tekrar başlayacak olsalardı çoğu kendi alanlarında devam etmek isteyeceklerini vurgulaması Eğitim Yönetimi alanında öncelikli bir problem alanı olarak değerlendirilebilir. Yine katılımcıların çoğu, almış oldukları lisansüstü eğitimle alanda kayda değer bir fayda sağlayamayacağını ve mezun olması durumunda da doktora devam etmesinin düşük bir ihtimal olduğunu belirtmiştir. Bu durum katılımcıların alana sağlayacağı katkıyı sorgulanabilir duruma getirebilir.

Çalışmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programlarına programlarına dair öncelikle geliştirilmesi gereken durumun “mesleki unvan” problemi olduğu düşünülebilir. Mezunların eğitim yöneticisi olarak atanmaması ya da eğitim yöneticisi olarak atanmak için Eğitim Yönetimi programlarından mezun olmanın zorunlu olmaması veya koşul olarak öne sürülmemesi Eğitim Yönetimi alanının sadece teori temelli bir akademik disiplin olmasına yol açarken teori ile pratik arasında ilişki kurulmasını da zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, eğitim yöneticisi atama standartlarının ve “Meslekte esas olan öğretmenliktir.” anlayışının gözden geçirilmesi gereklidir. Okul yöneticilerinin eğitim ve öğretim ortamlarının organizasyonu ve yönetimi için öğretmenlik yapmış olması ya da sınıf ortamını yakından tanınması oldukça önemlidir. Ancak alınan öğretmenlik lisans eğitimi göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin okul yönetimine dair aldıkları derslerin sayısı sınırlıdır. Eğitim ve okul yöneticiliği öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi gerektirdiği kadar yöneticilik formasyonu da gerektirmektedir. Yönetici adaylarının kendilerini geliştirmek üzere başvurabileceği tek alan ise Eğitim Yönetimi lisansüstü programlarıdır. Dolayısıyla, yöneticilikte öğretmenliğin esas olmasının yanı sıra Eğitim Yönetimi alanında lisansüstü eğitime sahip olmak da önemli ve gerekli bir ölçüt olarak dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte, Eğitim Yönetimi programlarından mezun olduğunda, mezunların “eğitim yöneticisi” unvanını kazanması için gerekli nitelik ve standartların da belirlenmesi ve aynı doğrultuda lisansüstü eğitime öğrenci seçiminde çeşitli standartların oluşturulması Eğitim Yönetimi alanını hem akademik hem de uygulama bağlamlarında geliştirecek ve alanın akademik sınırlarını genişletecektir. Bununla birlikte eğitim programlarının gözden geçirilmesi ve uygulamaya dönük derslerin de eklenmesi bu öneriyi destekler niteliktedir. Ayrıca, Eğitim Yönetimi alanı Eğitim Bilimlerinin diğer alt alanlarından ayrı düşünülmemeli ve programlar diğer alanlarla işbirliği ve koordinasyon içinde olacak şekilde düzenlenmelidir.

Kaynaklar /References

- Aküzüm, C. (2016). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitim yönetimi programı bağlamında lisansüstü eğitime bakış açılarının incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(67), 85-108.
- Balcı, A. (2008). Türkiye’de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 181-209.
- Balcı, A. (2011). Eğitim Yönetiminin değişen bağlamı ve Eğitim Yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 196-208.
- Bağlıbel, M., ve Arslan, M. C. (2014). Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezsiz Yüksek Lisans Programına İlişkin Mezun Görüşleri: Gaziantep Üniversitesi Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(4), 1079-1095.
- Bağrıacık Yılmaz, A., Tonga, E. S., ve Çakır, H. (2017). Lisansüstü Eğitim Öğrencilerinin Aldıkları Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1).
- Başaran, İ. E. (1983). *Eğitim yönetimi*. (1. Baskı). Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bülbül, T. (2003). Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü eğitime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 36(1-2), 167-174.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri* (2. Baskı) (Çev. Edt. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into practice*, 39(3), 124-130.
- Ergin-Kocatürk, H. (2018). Eğitim Yönetimi Doktora Programlarında okutulan derslerin tematik analizi, *ERPA International Congresses on Education*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Glesne, C., & Peshkin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers: An introduction*. NY: Longman.
- Gümüş, S. ve Bellibaş, M. Ş. (2013). Eğitim yönetimi doktora eğitiminde uygulama temelli bir yaklaşım: Eğitim Doktorası (Ed.D.) *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(1), 7-29.
- Kahraman, Ü. ve Tok, T. N. (2016). Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi lisansüstü öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 147-164.
- Karakütük, K. (1989). Türkiye’de lisansüstü öğretim, sorunları ve çözüm önerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 505-528.
- Karataş, İ. H. (2014). EYTPE tezli ve tezsiz yüksek lisans programlarında açılan derslerin karşılaştırmalı analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma* (253-266). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Maxwell, J. A. (2005). *Qualitative research design: An interactive approach*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to desing and implementation*. San Fransisco, CA: Jossey-Bass.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği 10.08.2018 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/06/20180621-8.htm> adresinden erişilmiştir.
- Özdem, G., Bülbül, T. ve Güngör, S. (2002). *Eğitim Yönetimi Planlaması Teftişi ve Ekonomisi Anabilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen ve okul yöneticilerinin programa ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Patton, M.Q. (2014). *Qualitative evaluation and research methods*. Newsbury: Sage.
- Turhan, M. ve Yaraş, Z. (2013). Lisansüstü programların öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki gelişimine katkısı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 200-218.
- Sezgin, F., Kavgacı, H. ve Kılınc, A. Ç. (2011). Türkiye’de Eğitim Yönetimi ve Denetimi lisansüstü öğrencilerinin öz değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3), 161-169.
- Smith, J. A. & Osborn, M. (2015). Interpretative phenomenological analysis. In J.A. Smith (Ed.), *Qualitative psychology: a practical guide to research methods* (pp.53-80). London: Sage.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2002). Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. C. Elma & Ş. Çınkır (Eds.), *21.Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*, 16–17 Mayıs 2002 (syf. 239-253). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şimşek, H. (2004). Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi: Karşılaştırmalı örnekler ve Türkiye için öneriler. *Çağdaş Eğitim*, 29(307), 13-21.
- Umur, Z. ve Demirtaş, H. (2016). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına ilişkin öğrenci ve öğretim üyelerinin görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 31-48.
- Üstüner, M., ve Cömert, M. (2008). Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 497-515.
- Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Varış, F. (1972). Türkiye’de lisansüstü eğitim (pozitif bilimlerin temel ve uygulamalı alanlarda). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 51-74.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, A. B., Tonga, E. S., ve Çakır, H. (2017). Lisansüstü Eğitim Öğrencilerinin Aldıkları Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1).
- YÖK (2018). <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 06.06.2018 tarihinde erişilmiştir.

Yazarlar

İletişim

Hüseyin SERİN, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesidir. Çalışma Alanları: Okul Yönetimi, Eğitim Hukuku, Eğitim Planlaması

Dr. Öğt. Üyesi Hüseyin SERİN, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, B Blok Beyazıt-İstanbul / Türkiye
e-mail: huseyin.serin@istanbul.edu.tr

Hatice ERGİN KOCATÜRK, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Araştırma Görevlisidir. Çalışma Alanları: Eğitim Yönetimi, Yükseköğretim Yönetimi, Eğitim Ekonomisi

Arş. Gör. Hatice ERGİN KOCATÜRK, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, B Blok Beyazıt-İstanbul / Türkiye
e-mail: hatice.ergin@istanbul.edu.tr

Summary

Purpose and Significance. Improving education and schools play a critical role in shaping a particularly qualified and productive society. The increase in the quality of education and training depends on the development of educational programs and training systems, and on the studies and financial investments. Thus, education and instructional processes have gained a multidimensional form beyond just classrooms and schools. It can be considered that the global consensus was reached on the development of instructional programs that train educational administrators, as education managers in the management of these processes, or, in other words, the teaching leaders, have important duties. In general, the provision of training managers, in particular the school administrators, for the management processes and tasks, requires an interdisciplinary and multi-faceted theoretical framework, as well as the content of a training program to gain experience in possible management situations and problems. Existing Educational Administration graduate programs in Turkey, students are equipped with the theoretical knowledge and in case of graduation, they have limited opportunities to be appointed as school administrators or academics or researchers. In spite of this, many candidates apply and receive education at the Educational Administration graduate programs every year. The fact that the students who want to get graduate education in practice despite their limited benefits in practice often prefer the field of Educational Administration as an academic field, has a profound effect on the development of the field of Educational Administration and the production of knowledge in the field. The purpose of this study is to examine the experiences and opinions of the students enrolled in the master programs in Educational Administration. In this context, the participants were asked why and how they directed the field of Educational Administration, who they consulted when choosing this area, and what their gains were as a result of their training. Thus, it is aimed to make a general evaluation about the master programs in Educational Administration. The scope and objectives of the training programs are discussed and suggestions for improvement are aimed.

Methodology. In this respect, phenomenological approach, which focuses on the experiences of individuals that make up their own realities and their meaning for an individual (Creswell, 2015), has been utilized. Phenomenological studies are intended to describe in depth the experiences of individuals about a particular phenomenon (Patton, 2014). The phenomenon examined in this study is the experience of being a student in the field of Educational Administration. In this context, the aim of this study is to examine the experiences of the students enrolled in Educational Administration graduate education programs at the state and foundation universities by examining their experiences in the field of graduate education. Thus, that clues to the scope and development of Educational Administration programs are provided is among the expected results of the study. For Patton (2002), it is more appropriate to resort to a qualitative research approach that provides an in-depth exploration rather than a quantitative research approach in cases where there is not sufficient and comprehensive knowledge in the literature on the subject of research. 21 students from state and foundation universities participated in the study and data was collected through semi-structured interview form. Collected data were analyzed by content analysis. As the studies carried out on the basis of the qualitative approach generally reflect the personal opinions of the participants or their own reality, the participants' opinions were consulted on the themes and categories obtained in order to ensure validity and reliability.

Results. Firstly, it should be pointed out that participants applied to Educational Administration master programs to develop their knowledge and skills in management and teaching. For this

reason, the findings related to the reasons of preference were examined under the themes of “professional development” and “personal development”. Most of the participants preferred this program in order to be informed about Educational Administration. In parallel, undergraduate graduates who want to improve their management skills have also turned to the field of Educational Administration. In addition, the participants preferred this program in order to contribute to “determination and finding solutions to problems in the Turkish Education System”. Participants from state universities generally stated that they graduated from the Faculties of Education and applied to the field of Educational Sciences / Educational Administration because they did not want to continue in their own field. When evaluating the gains from Educational Administration programs, the fact that the participants stated that they were knowledgeable about the operation and management of the education systems indicated that the programs served the purpose in terms of related content. Besides, they stated that they developed their skills such as de scientific literacy, gaining a different perspective, critical and analytical thinking. When this is considered in the context of graduate education, it can be concluded that it is not compulsory to apply to the field of Educational Administration in order to achieve these gains. With the question which is a summary of the study, in a sense, the participants were asked whether they would prefer the Educational Administration field again if they would start their graduate education again. More than half of the respondents answered “Yes” while the remaining participants stated that they would direct to other areas.

Discussion. When findings of the study are thought in general, it could claimed that the primary situation which needs to be improved related to Educational Administration graduate programs is “professional title absence”. The fact that graduates do not have to be appointed as education managers or to be appointed as educational managers is not compulsory to graduate from Educational Administration graduate programs both causes the field to be evaluates as a theory-based field and creates difficulty in linking theory and practice. In this respect, it is necessary to review the standards of educational administrator recruitment and understanding that “What is essential in the profession is being a teacher.” In addition to this, in case of graduation from Educational Administration graduate programs, necessary qualifications and standards to be appointed as an educational administrator must be fulfilled by graduates. In this way, Educational Administration field is going to be improved and academic boundaries of the field are going to be extended.